

Orvosi szavaink helytelen értelmezéséről és néhány felesleges idegen szó használatáról

Az idegen szavak térhódítása az egészségügyben is híven tükrözi a mindennapi beszédben használatos ún. divatszavakat. Ez aszerint változik, hogy milyen nagyhatalom befolyása alá esik az ország. Most a magyar nyelv amerikanizálódása folyik. Ez a jelenség bizonyos mértékben átértékeli egyes szavaink értelmét is. Ennek alátámasztására hozok fel néhány példát.

A páciens szó latin eredetű és beteget jelent, vagyis kezelésben lévő beteget. Miért nem jó a beteg szó, miért volt jó idáig?! Szerintem teljesen feleslegesen használjuk az idegen szót.

A sérült, *balesetet* szenvedett betegek ellátására felállított intézet homlokzatán ez olvasható: *Országos Baleseti Intézet*. Ne használjuk a traumatológiát, hiszen van megfelelő magyar szavunk erre. Vagyis baleset és nem trauma, balesetellátás és nem traumatológia. Pécsen az Egyetem egyik tanszékét *Szívgyógyászati Klinikának* hívják. A *cardiológiai* szó tehát elhagyható.

Kórbonctani és Kórszövettani Intézet helyett *Pathológiát* kívánt a szakma. Pedig ugyanaz a munka folyik most is, mint korábban. Ezek a kollégák miért nagyoznak?! Az Európai Unióban nem kívánják, hogy feladjuk magyarságunkat. Természetesen több, ehhez hasonló példát is tudnék felhozni. Kerüljük ezeket és őrizzük, védjük nyelvünket!

A rendszerváltoztatás óta gyakori szó a *prakszis*, a görög eredetű *praxis* szóból, amely gyakorlatot jelent. Átvitt értelemben *magánygyakorlat* értendő alatta. A hirdetésekben is magánorvosi prakszist kínálnak megvételre. Helyesebb, amikor valaki *magánorvosi gyakorlatot* vagy *rendelőt* hirdet. Ezt ugyanis mindenki érti, mindenki előtt világos.

Manapság *elmeorvos* helyett *pszichiátriát*, *idegyógyászat* helyett *neurológiát*, *vívőér* helyett *artériát*, *visszér* helyett *vénát* használnak sokan, miközben alig értik az idegen szó értelmét és nehezen, sokszor hibásan ejtik ezen orvosi kifejezéseket.

Aztán itt van a rengeteg idegen szó, amelyek szinte elárasztanak minket a mindennapi társalgásban. Írom tehát ezeket sorjában, fonetikusán. Ezek: kongresszus, téma, probléma, konszenzus, program, míting, tím (team) és konfliktus.

A Magyar Nőorvos Társaság négyévenként nagygyűlést tart és nem *kongresszust*. Szerintem más szakterületek is követhetnék a jó példát. *Téma* helyett például az előadás *tárgya*, alap gondolata legyen használatos. Probléma helyett gond és baj használandó. (Ismeretes azon országgyűlési képviselő esete, akinek a háromperces felszólalásában minden harmadik szó a „probléma” volt.) Valóban nevetséges és felháborító az idegen szavak szükségtelen használata. *Megegyezés* a helyes kifejezés a *konszenzus* helyett. A *mítinget* a *megbeszélés*, a *tímet* (team) a *csapat*, míg a *programot* a *terv*, *tervezet*, *tárgysorozat*, *célkitűzés* stb. helyettesítheti. A konfliktus helyett összeütközés vagy nézeteltérés, míg az alternatíva helyett más lehetőség, más választás szerepeljen.

Végezetül lássunk két gyakori példát a helytelen értelmezésre. A terhesség szó új értelmezést kapott. A terhesség szó ugyanis csak azt a rövid állapotot jelenti, amíg a nő terhességét nem szakítja meg (már aki erre a súlyos cselekményre adja a fejét). Ugyanis aki szülni akar, azt az állapotos, várandós vagy a *kismama* szó illeti: számára ez az állapot öröm és áldás, nem pedig teher! A Keszthelyi Kórház Szülészeti Osztályán *kismamagondozás* folyik és nem „terhesgondozás”.

A másik gyakran használt szó az alultáplált. Az angol underfeed szó helytelen fordítása. Hasonlít a Schneelbergi-rák esetére: ezt hóhegyi ráknak fordították annak idején. Egy német hegység nevét azonban nem lehet szó szerint lefordítani, az nem azonos a név eredetiségével. Ezt egyébként – a bámulusos előadó – Romhányi professzor úr szokta volt idézni.

De milyen is az, akit alulról vagy felülről, netalán oldalról táplálnak. Helyes megfogalmazás az, ha valaki *közepesen* vagy *jól táplált*, *kövér*, *elhízott*, vagy *sovány*, *lesoványodott*, esetleg *csont-bőr*. Ez utóbbi az orvosi nyelvben használatos *cahexiának* felelhet meg.

IRODALOM

- Bakos Ferenc: Idegen szavak kézikönyve. Terra Kiadó, Budapest, 1963.
Bakos Ferenc: Idegen szavak és kifejezések szótára. Akadémiai Kiadó, Budapest, 1973.